

Література

1. Шурпаков В. А. Проблемы методологии анализа банковской безопасности [Электронный ресурс] / В. А. Шурпаков. – Режим доступа : www.fact.ru/shurpakov11.htm
2. Енциклопедія банківської справи України / за ред. В. С. Стельмаха ; Національний банк України, Інститут незалежних експертів. – К. : Молодь: Ін Юре, 2001. – 680 с.
3. Гамза В. А. Безопасность коммерческого банка : учеб.-практ. пособ. / В. А. Гамза, И. Б. Ткачук. – М. : Изд-ль Шумилова И. И., 2000. – 216 с.
4. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру / О. І. Барановський // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 7–26.
5. Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.08.2012 р. № 569-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>
6. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності : навч. посіб. / М. І. Зубок. – К. : КНЕУ, 2002. – 190 с.
7. Артеменко Д. А. Механизм обеспечения финансовой безопасности банковской деятельности : автореф. дис. ...канд. экон. наук : спец. 08.00.01 – «Финансы, денежное обращение, кредит» / Артеменко Дмитрий Анатольевич. – Ростов-на-Дону, 1999. – 19 с.
8. Ермошенко М. М. Основні засади підвищення фінансової безпеки держави [Електронний ресурс] // Матеріали круглого столу «Економічна та соціальна політика. Економічна безпека України: проблеми та перспективи», Київ, березень 1998. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/book/journal/ekon.htm#b2>
9. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

10. Ивасенко А. Г. Банковские риски : учеб. пособ. / А. Г. Ивасенко. – М. : Вузовская книга, 1998. – 104 с.

Стаття надійшла до редакції 29.12.2012

References

1. Shurpakov, I.A. *Problems of methodology of bank safety analysis*. Accessed at <http://www.fact.ru/shurpakov11.htm> (in Rus).
2. *Encyclopedia of Banking of Ukraine (2001)*, under edition of V. S. Stelmakh, the National Bank of Ukraine, Institute of Independent Experts, Kiev: In Ure, 2001. 680 p. (in Ukr.).
3. Gamsa, V.A., Tkachuk, I.B. (2000). *Safety of commercial bank*. Moscow: Publishing House Shumilov I. I., 2000. 216 p. (in Rus).
4. Baranovskiy, O.I. (2006). Bank safety: problem of measuring. *Economy and Forecast*, 2006, no. 1, pp. 7–26 (in Ukr.).
5. Conception of providing of national safety in a financial sphere. *Order of Cabinet of Ministers of Ukraine from 15.08.2012*. Accessed at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80> (in Ukr.).
6. Zubok, M.I. (2002). *Safety of bank activity*. Kiev: KNEU, 2002. 190 p. (in Ukr.).
7. Artermenko, D.A. (1999). Mechanism of providing of financial safety of bank activity. *Authorref. dis.*, 1999. 19 p. (in Rus).
8. Yermoshenko, M.M. (1998). *Basic principles of increase of financial safety of the state*. Accessed March 15, 1998, at <http://www.niss.gov.ua/book/journal/ekon.htm#b2> (in Ukr.).
9. About banks and bank activity. *Law of Ukraine from 07.12.2000*, Verkhovna Rada of Ukraine. Accessed at <http://www.rada.gov.ua> (in Ukr.).
10. Ivashenko, A.G. (1998). *Bank of risk*. Moscow: The Institute of Higher Book, 1998. 104 p. (in Rus).

Received 29.12.2012

Т. Д. Косова

доктор економічних наук, професор кафедри контролю та аналізу господарської діяльності Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Україна
kosova777@meta.ua

УДК 336.71

Є. М. Поздняков

аспірант Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Україна
pozdneyakov.em@gmail.com

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ НА ОСНОВІ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ

Анотація. У статті формалізовано методичний підхід до оцінки кредитного ризику на основі інтеграції кількісних і якісних критеріїв, що оцінюються за бальною шкалою, з позицій статичної та динамічної. Авторами запропоновано сценарії стрес-тестування кредитного портфеля, які дозволяють оцінити адекватність процесів управління кредитним портфелем і визначити достатність резервів для відшкодування можливих втрат.

Ключові слова: стрес-тестування, банки, кредитний ризик.

Т. Д. Косова

доктор экономических наук, профессор кафедры контроля и анализа хозяйственной деятельности, Донецкий национальный университет экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского, Украина

Е. Н. Поздняков

аспірант, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Україна

МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ОЦЕНКЕ КРЕДИТНЫХ РИСКОВ НА ОСНОВЕ СТРЕСС-ТЕСТИРОВАНИЯ

Аннотация. В статье формализован методический подход к оценке кредитного риска на основе интеграции количественных и качественных критериев, которые оцениваются по балльной шкале, с позиций статичности и динамики. Авторами предложены сценарии стресс-тестирования кредитного портфеля, позволяющие оценить адекватность процессов управления кредитным портфелем и определить достаточность резервов для возмещения возможных потерь.

Ключевые слова: стресс-тестирование, банки, кредитный риск.

Tetyana D. Kosova

Doctor Hab. in Economics, Professor, Donetsk National University of Economics and Trade named by Mykhaylo Tugan-Baranovskiy, Ukraine

Yevgen M. Pozdnyakov

Ph. D. Student, Donetsk National University of Economics and Trade named by Mykhaylo Tugan-Baranovskiy, Ukraine

THE METHODOICAL APPROACH TO ESTIMATION OF CREDIT RISKS ON THE BASIS OF STRESS TESTING

Abstract. The methodical approach to an assessment of credit risk is formalized in the article based on integration of quantitative and qualitative criteria, which are estimated on a ball-scale, from a statics and dynamics positions. The scenarios of stress testing of a credit portfolio are defined by the authors, allowing to estimate adequacy of management of a credit portfolio and to define sufficiency of reserves for possible losses compensation.

Key words: stress testing, banks, credit risk.

JEL classification: G21, D81, E42, E50

Постановка проблеми. Остання економічна криза, що завдала відчутного удару по фінансовому і реальному секторах економіки, висуває на порядок денний пошук нового інструментарію передбачення не тільки шоків ситуацій, а й реакції на них з боку економічних агентів. З огляду на це останнім часом значно поширилося стрес-тестування, передусім у банківській сфері, що розглядається як на макrorівні (системний стрес-тест), так і на мікрорівні (стрес-тестування окремих портфелів банків) [1]. Стрес-тестування в банківській сфері відповідає потребам як регуляторних органів, так і власників, які мають намір оптимізувати споживання та реінвестувати отриманий прибуток.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теорії управління банківськими ризиками і стрес-тестування виникли у країнах із розвинутою ринковою економікою. Проблеми ризик-менеджменту є предметом дослідження таких зарубіжних авторів, як В. Гренінг (*V. Greuning*), Б. Братановіч (*B. Bratanovic*) [1], П. Джоріон (*P. Jorion*) [2], Т. Коч (*T. Koch*), С. Макдоналд (*S. MacDonald*) [3], В. Нельсон (*W. Nelson*) [4]. В українській науковій літературі також активно обговорюються теоретичні та прикладні аспекти стрес-тестування. Наприклад, Лисенко Р. С. визначає стрес-тестування як основний аналітичний інструмент системи оцінки фінансової стійкості [5, с. 198]. Ребрик Ю. С. під поняттям «стрес-тестування» має на увазі оцінку потенційного впливу на фінансовий стан банку низки заздалегідь визначених факторів ризику, які відповідають винятковим, але ймовірним подіям [6]. Чутливість до ринкового ризику є складовою рейтингової системи оцінки банків *CAMELS*, однак погоджуємося з Ачкасовою С. А., що чутливість і стійкість є не тотожними поняттями [7, с. 30]. Сенченко О. С. розробила пропозиції щодо формування «дерева рішень» для запобігання можливим витратам банку та створення резервів для покриття цих збитків [8, с. 292]. Максимовою А. В. розроблено й апробовано методику стрес-тестування банківської системи України, що ґрунтується на сучасних досягненнях макропроденційного нагляду розвинутих країн [9]. Буряк А. Ю. формалізовано метод фінансових коефіцієнтів, що розглядається як інструмент оцінки ефективності банківської діяльності загалом і кредитного портфеля зокрема [10]. Ляхова О. О., Шокало Т. П. досліджують проблеми формування банківського кредитно-інвестиційного портфеля в Україні [11].

Розгляд та узагальнення окреслених вище підходів свідчить про переважне дослідження загальних методичних основ стрес-тестування, тоді як проблеми діагностики окремих видів банківських ризиків залишаються поза увагою. Кредитний ризик існує в банківській сфері всюди, де результат залежить від діяльності контрагента, емітента або позичальника. Ризик виникає кожного разу, коли банк надає кредит, бере зобов'язання про його надання, інвестує кошти або іншим чином ризикує ними відповідно до реальних чи умовних договорів незалежно від того, де відбувається операція – на балансі чи поза балансом. Тому адаптація методик стрес-тестування до оцінки кредитних ризиків є важливим науковим завданням.

Метою статті є обґрунтування кількісних і якісних критеріїв оцінки кредитного ризику в рамках сценарного підходу стрес-тестування для оцінки адекватності процесів управління кредитним портфелем банку.

Основні результати дослідження. Термін «стрес-тестування» з'явився у 2004 р. в нормативних актах НБУ, а саме в Методичних вказівках із інспектування банків «Система оцінки ризиків» (Постанова Правління НБУ від 15.03.2004 р. № 104), Методичних рекомендаціях щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України (Постанова Правління НБУ від 02.08.2004 р. № 361). У 2009 р. було схвалено Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України (Постанова Правління НБУ від 06.08.2009 р. № 460). Дефініції стрес-тестування, наведені в усіх трьох нормативних актах, тотожні та зводяться до методу кількісної оцінки ризиків ліквідності, валютного ри-

зику і ризику зміни процентної ставки та визначенні суми (збитків, доходів) у разі розвитку подій за закладеними припущеннями. Такі визначення ґрунтуються на вимогах Базельського комітету до органів банківського нагляду, які мають вимагати проведення ретельних застережних стрес-тестувань для визначення можливих подій або змін в умовах ринку, що могли б мати негативний вплив на банк. Орган нагляду визначає, чи здійснюють банки відповідний сценарний аналіз, стресове тестування та планування на випадок непередбачених обставин, а також періодичну перевірку чи тестування систем, які використовуються для оцінки ринкового ризику. Орган нагляду впевнюється в тому, що ці підходи інтегровано у принципи і процедури управління ризиками, а результати беруться до уваги у стратегії банку щодо прийняття ризиків. Основні принципи ефективного банківського нагляду вимагають від банків обов'язкового стрес-тестування ризику ліквідності, валютного, процентного ризику [12].

У 2006 р. термін «стрес-тестування» було використано Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України в методичних рекомендаціях щодо загальних підходів до застосування страховиками стрес-тестів і визначено як «тестування чутливості або сценарне тестування з метою оцінки готовності страховика до можливих кризових ситуацій». Але в загальних положеннях до методичних рекомендацій відзначається роль стрес-тестування як інструменту оцінки ризиків і рівня обачливості (пруденційності) страховика.

Загалом існує чотири методи проведення стрес-тестування: еластичності (чутливості), оцінки втрат, сценарний та індексний. Найбільш поширеною є думка про сценарний підхід як один із методів стрес-тестування. Натомість Шатковська-Шморгай В. Б. робить висновок, що в умовах підвищеної волатильності курсів оцінка валютного ризику за допомогою методології *VaR* (моделі оцінки втрат) є неадекватною [13, с. 271].

Відповідно стрес-тестування як різновид сценарного підходу повинен стати обов'язковим доповненням до моделі *VaR* і невід'ємною складовою оброблення інформації на цьому етапі моніторингу. Єрмошенко А. М. також відносить стрес-тестування до одного з елементів аналізу сценаріїв [14, с. 90].

Водночас, ми вважаємо такі погляди недостатньо обґрунтованими, оскільки вказані вчені ототожнюють найбільш доцільність використання сценарного підходу як часткового методу стрес-тестування окремих ризиків, приміром валютного, чи певних організацій, зокрема страхових компаній, із поглинанням категорією «сценарний підхід» категорії «стрес-тестування». Аналіз сценаріїв і чутливості як методи стрес-тестування банківських установ і страхових компаній більш докладно регламентовані в нормативних актах.

Історичні сценарії не враховують усіх змін економічного середовища, що відбуваються з плином часу. За наявності певного ряду історичних даних можна розрахувати вірогідний діапазон можливих змін за допомогою методу математичної статистики. Якщо історичні дані відсутні, то ймовірність змін доцільно визначати гіпотетично. Позитивною рисою історичних сценаріїв є їх простота і зрозуміла схема проведення. Недоліком може бути недоступність інформації про дані попередніх періодів та недооцінка ймовірних шоків і ризиків, з якими установі ще не доводилося стикатися (наприклад, поява нових фінансових інструментів із невизначеними характеристиками ризику). Перевагою гіпотетичних сценаріїв є більш гнучке формування системи можливих подій, стосовно яких портфель установи є найбільш уразливим. До недоліків гіпотетичних сценаріїв слід віднести складність визначення ймовірних подій, які до цього не відбувалися.

У Методичних вказівках з інспектування банків «Система оцінки ризиків», затверджених Постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104, кредитний ризик визначається як наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає

через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди з банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання [15].

Оцінку кредитного ризику пропонується проводити на основі кількісних і якісних критеріїв. Для кількісної оцінки параметрів кредитного ризику варто застосувати бальну методу. Ступінь кредитного ризику оцінюється за такими критеріями: диверсифікація кредитного ризику; рівень наданих кредитів і зобов'язань про надання кредитів відносно загальних активів; відношення кредитів і кредитних зобов'язань до регулятивного капіталу; плановість зростання активів, що генерують кредитний ризик; відповідність зростання активів досвіду та/або операційним можливостям керівництва й персоналу; підхід банку до розширення обсягів кредитування, структури, термінів, рівня зростання або способів розрахунків; наявність винятків із існуючих процедур і практики здійснення активних операцій; адекватність вартості та якості забезпечення розміру кредитного ризику; рівень прострочених і безнадійних кредитів за балансовою класифікацією; рівень негативно класифікованих активів; можливість повернення негативно класифікованих активів; достатність резервів для покриття втрат за активними операціями; потенційне скорочення надходжень або капіталу через кредитний ризик.

За кожним критерієм залежно від ступеня кредитного ризику банк отримує бали: 1 – незначний ризик, 2 – помірний, 3 – значний. Якщо банк набрав близько 13 балів (включно), то його кредитний ризик є незначним, від 14 до 26 (включно) – помірним, від 27 – значним.

Якість управління кредитним ризиком пропонується оцінювати на основі таких критеріїв: внутрішня нормативна база щодо активних операцій, затверджена згідно із принципами корпоративного управління; розуміння керівництвом усіх аспектів кредитного ризику; здатність керівництва своєчасно та адекватно реагувати на зміни ринкових умов кредитування; стан інформаційних систем управління; отримання керівництвом і спостережною радою банку відповідних звітів для аналізу й розуміння параметрів кредитного ризику банку; відповідність рівня комплектації та кваліфікації персоналу розміру і складності портфелів активів; плинність кадрів; забезпечення банком достатнього навчання/підвищення кваліфікації персоналу; аналіз кредитного ризику, системи кількісної оцінки та моніторингу ризиків; відображення класифікації якості портфеля активних операцій за допомогою внутрішніх рейтингів; внутрішня перевірка стану кредитної діяльності, внутрішній і зовнішній аудит активних операцій; методологія розрахунку резервів під можливі втрати за активними операціями.

Залежно від якості управління кредитним ризиком, що оцінюється за кожним окресленим вище критерієм, банк отримує бали: 1 – висока якість, 2 – середня, 3 – низька. Якщо загальна кількість набраних балів не перевищує 12, то якість управління кредитним ризиком банку є високою, від 13 до 24 (включно) – середньою, від 25 – низькою.

Загальна оцінка кредитного ризику проводиться на основі матриці (табл. 1) з позицій статистики (низький, помірний, високий) і динаміки (такий, що скорочується; стабільний; такий, що зростає).

З метою досягнення максимальної ефективності процесу оцінки стрес-тестування кредитного ризику доцільно здійснювати за кількома альтернативними сценаріями розвитку подій. Під час проведення стрес-тестування

із використанням як історичних, так і гіпотетичних сценаріїв варто враховувати різний ступінь впливу факторів ризику: помірний, середній, значний.

Стрес-тестування кредитного портфеля за першим сценарієм передбачає оцінку впливу збільшення рівня нестандартних кредитів банку, за другим – зрушення в різних категоріях кредитних операцій, за третім – зниження вартості застави (табл. 2). За другим сценарієм для варіанта із помірним ступенем впливу 10% суми наданих кредитів категорії «стандартні» будуть перекваліфіковані в категорію «під контролем», 10% кредитів категорії «під контролем» перейдуть до категорії «субстандартні», 10% кредитів категорії «субстандартні» будуть віднесені до категорії «сумнівні», а 10% категорії «сумнівні» перейдуть до категорії «безнадійні». Для варіантів із середнім та значним рівнями ступеня впливу ці перекваліфікації становитимуть відповідно 15 та 20%. Результати стрес-тестування повинні братися до уваги при визначенні обсягу резервів і розрахунку показника адекватності регулятивного капіталу.

Тестування кредитного портфеля передбачає виявлення міри його реакції на дію факторів ризику. Підсумкові дані про рівень стресової стійкості кредитного портфеля мають відповісти на питання стосовно готовності банку до реалізації стресових сценаріїв. Ці дані можуть відображатися в абсолютних (величина збитків) та відносних (співвідношення величини збитку до величини портфеля або розміру капіталу банку) показниках. Заключним етапом проведення стрес-тестування є формування тактичних і стратегічних заходів, які дозволять врегулювати проблемні або напружені ситуації, що можуть виникнути в майбутньому, та послабити вплив кредитного ризику на діяльність банків.

Висновки

1. Стрес-тестування доцільно розглядати як частину належного корпоративного управління, що сприяє покращенню внутрішнього контролю та управління ризиками. Процедура проведення стрес-тестування не є стандартизованою, окрім того, вона ускладнюється можливістю використання значної кількості методів розробки стрес-тестів, зокрема індексного методу, методу оцінки втрат, сценарного методу та методу еластичностей.

2. Формалізовано методичний підхід до оцінки кредитного ризику на основі інтеграції кількісних і якісних критеріїв, які оцінюються за бальною шкалою. Інтегральна оцінка кредитного ризику проводиться з позицій статистики (низький, помірний, високий) і динаміки (такий, що скорочується, стабільний, такий, що зростає).

Таблиця 1

Інтегральна оцінка кредитного ризику			
Ступінь кредитного ризику	Незначний	Помірний	Значний
Якість управління кредитним ризиком			
Висока	Низький, стабільний	Помірний, такий, що скорочується	Помірний, стабільний
Середня	Низький, такий, що зростає	Помірний, стабільний	Високий, стабільний
Низька	Помірний, такий, що зростає	Високий, стабільний	Високий, такий, що зростає

Джерело: Складено автором

Таблиця 2

Зміст сценарного підходу до стрес-тестування кредитного портфеля	
Сценарій	Зміст
Перший	Три варіанти можливого зростання (помірне, середнє, значне) розміру нестандартних кредитів на 5%, 10% та 20% загального обсягу нестандартних кредитів, які перейшли в категорію безнадійних та вимагають 100% формування резервів
Другий	Три варіанти негативного зрушення (помірне, середнє, значне) в різних категоріях кредитних операцій та відповідного збільшення резервів під кредитні операції на 10%, 15% і 20%
Третій	Три варіанти падіння (помірне, середнє, значне) вартості застави на 10%, 30% та 50%

Джерело: Складено автором

3. Визначено сценарії стрес-тестування кредитного портфеля: збільшення рівня нестандартних кредитів банку, зрушення в різних категоріях кредитних операцій, здевелювання застави. Стрес-тестування дозволяє оцінити адекватність процесів управління кредитним портфелем та визначити достатність резервів для відшкодування ймовірних втрат. Застосування стрес-тестів дає можливість дослідити рівень впливу факторів ризику в певних негативних ситуаціях, заздалегідь оцінити вплив потенційно негативних подій на стан кредитного портфеля банку і прийняти відповідні управлінські рішення.

Перспективи подальшого розвитку в цьому напрямі полягають в обґрунтуванні методичних рекомендацій щодо проведення стрес-тестів проблемних активів.

Література

1. Greuning, V. H. Analyzing Banking Risk / V. H. Greuning, B. S. Bratanovic. – 3E. – The World Bank : Treasury, 2009. – 422 p.
2. Jorion, P. Value at Risk / P. Jorion. – 3E. – McGraw-Hill Education (India) : Pvt Limited, 2009. – 624 p.
3. Koch, T. W. Bank Management / T. W. Koch, S. S. MacDonald. – 7E. – USA : South Western Cengage Learning, 2009. – 872 p.
4. Nelson, W. B. Accelerated Testing: Statistical Models, Test Plans, and Data Analysis (Paperback) / W. B. Nelson. – John Wiley and Sons Ltd, United States, 2007. – 579 p.
5. Лисенко Р. С. Методи проведення системного стрес-тестування банківської системи: основні характеристики та особливості практичного застосування / Р. С. Лисенко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2008. – № 3. – С. 196–199.
6. Ребрик Ю. С. Стрес-тестування як інструмент оцінки ризику ліквідності [Електронний ресурс] / Ю. С. Ребрик // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2009. – Вип. 25. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/texts/2009_25/25.143.pdf
7. Ачкасова С. А. Методичні підходи до розробки стрес-тесту як інструменту оцінки стресостійкості страхових компаній / С. А. Ачкасова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2010. – № 1. – С. 27–34.
8. Сенченко О. С. Стрес-тестування як інструмент посилення банківської безпеки / О. С. Сенченко // Вісник ДонДУЕТ. – 2010. – № 4. – С. 281–293.
9. Максимова А. В. Методичні підходи до стрес-тестування кредитного ризику банків України / А. В. Максимова // Ефективна економіка : електронне видання. – 2012. – № 4. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1096>
10. Буряк А. В. Метод фінансових коефіцієнтів як інструмент оцінки ефективності діяльності українських банків / А. В. Буряк // Економічний часопис-XXI : науковий журнал. – 2011. – № 11–12. – С. 61–64.
11. Ляхова О. О. Кредитно-інвестиційний портфель банків та його вплив на фінансування інвестиційних проектів в Україні / О. О. Ляхова, Т. П. Шокало // Економічний часопис-XXI : науковий журнал. – 2011. – № 5–6. – С. 58–61.
12. Методологічні роз'яснення до Основних принципів ефективного банківського нагляду [Електронний ресурс]. – Базель, 2006. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/BCPMethodology_ukr.pdf

13. Шатковська-Шморгай В. Б. Стрес-тестування валютного ризику в банках: уроки кризи / В. Б. Шатковська-Шморгай // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 269–276.
14. Ермошенко А. М. Аналіз сценаріїв як інструмент протидії ризикам взаємодії страховиків і комерційних банків / А. М. Ермошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 10(100). – С. 88–96.
15. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>

Стаття надійшла до редакції 09.01.2013

References

1. Greuning, V.H. (2009). *Analyzing Banking Risk*. The World Bank: Treasury, 2009. 422 p.
2. Jorion, P. (2009). *Value at Risk*. McGraw-Hill Education (India) Pvt Limited, 2009. 624 p.
3. Koch, T.W., MacDonald, S.S. (2009). *Bank Management*. USA: South Western Cengage Learning, 2009. 872 p.
4. Nelson, W. B. (2007). *Accelerated Testing: Statistical Models, Test Plans, and Data Analysis*. John Wiley and Sons Ltd, United States, 2007. 579 p.
5. Lysenko, S. (2008). The methods of realization the system stress testing of the banking system. *Announcer of University of Banking of the National Bank of Ukraine*, 2008, no. 3, pp. 196–199 (in Ukr.).
6. Rebryk, Yu. S. (2009). Stress-testing as an instrument of estimation of risk of liquidity. *Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine*, 2009, no. 25. Accessed at http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/texts/2009_25/25.143.pdf (in Ukr.).
7. Achkasova, S.A. (2010). Methodical approach to development of a stress test as instrument of stress-stability estimation of insurance companies. *Collection of scientific works of National of University of Government Tax Service of Ukraine*, 2010, no. 1, pp. 27–34 (in Ukr.).
8. Senchenko, O.S. (2010). Stress-testing as an instrument of strengthening of bank safety. *Announcer DonDUET*, 2010, no. 4, pp. 281–293 (in Ukr.).
9. Maksymova, A.V. (2012). Methodical approaches for stress testing of Ukraine banks credit risk. *The Effective Economy*, 2012, no. 4. Accessed at <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1096> (in Ukr.).
10. Buriak, A.V. (2011). Method of financial coefficients as instrument of estimation of efficiency of activity of the Ukrainian banks. *The Economic Annals-XXI Journal*, 2011, no. 11–12, pp. 61–64 (in Ukr.).
11. Liahova, O.O. (2011). Credit-investment brief-case of banks and his influence on financing of investment projects in Ukraine. *The Economic Annals-XXI Journal*, 2011, no. 5–6, pp. 58–61 (in Ukr.).
12. *Methodological elucidations to Basic principles of effective bank supervision*. Basel, 2006. Accessed at http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/BCPMethodology_ukr.pdf (in Ukr.).
13. Shatkovska-Shmorgai, V. B. (2010). Stress-testing of currency risk in banks: lessons of crisis. *The scientific Bulletin NLTU of Ukraine*, 2010, no. 20.5, pp. 269–276 (in Ukr.).
14. Yermoshenko, A.M. (2009). An analysis of scenarios as instrument of counteraction to the risks of insurers and commercial banks co-operation. *Actual problems of economics*, 2009, no. 10(100), pp. 88–96 (in Ukr.).
15. *Methodical pointing from the inspection of banks «System of estimation of risks»*. Accessed at <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04> (in Ukr.).

Received 09.01.2013

Щодо публікації наукових статей у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI»

Шановні колеги!

Журнал «Економічний часопис-XXI» – визнане в Україні та за кордоном науково-аналітичне видання, засноване у 1996 році. Засновниками журналу «Економічний часопис-XXI» є Інститут суспільної трансформації (директор – проф. О. І. Соскін) та Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України (директор – академік НАН України Ю. М. Пахомов).

Науковий журнал «Економічний часопис-XXI» входить до переліку фахових видань з економічних та політичних наук (Постанова Президії ВАК України №1-05/3 від 14.04.2010 р.).

Пропонуємо науковцям, викладачам, аспірантам, докторантам публікувати свої оригінальні наукові статті та результати дисертаційних досліджень у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI».

Вимоги до наукових статей викладені в Інтернеті за лінком: <http://soskin.info/ea/avtory.html>